

Smaakt wraak altijd zoet?

door Ruben Weekers

Toneelgroep Maastricht vroeg huisschrijver Frans Pollux om voor dit festival het eeuwenoude verhaal *De vier heemskinderen* (*Les quatre fils Aymon*) nieuw leven in te blazen. Met behulp van een gregoriaans koor is het verhaal uitgewerkt tot een familievoorstelling over kameraadschap, wraak én een afgehakt hoofd...

Het verhaal speelt zich af in de achtste eeuw in de Maasvallei. Tijdens het kroningsfeest van Lodewijk, de zoon van keizer Karel de Grote, daagt deze een van de vier Heemskinderen uit voor een potje schaak. De winnaar, zo stelt hij voor, mag de ander zijn hoofd afhakken. Reynout, een van de zonen van Aymon (of Aymes, wat in het Nederlands is verbasterd tot Heems), neemt de uitdaging aan en verslaat zijn tegenstander. In eerste instantie weigert hij het hoofd van de koningszoon af te hakken. De twee krijgen er ruzie over. Karel de Grote's zoon gooit daarop het schaakbord richting Reynout en raakt hem met het paard in zijn oog. In een vlaag van woede sabelt Reynout het hoofd van Lodewijks romp. Karel de Grote zint op wraak en sommeert zijn manschappen de Heemskinderen in te rekenen. Met behulp van hun geliefde paard Beyaart ontsnappen ze lange tijd aan de toorn van Karel de Grote. Helaas niet lang genoeg. De koning vindt het vieraal. Na onderhandelingen spaart hij hun leven en besluit dat hun paard als offer volstaat. Rest de vraag: smaakt deze wraak zoet?

Frans Pollux

Michel Sluysmans

Marie van Vollenhoven

Wraak zit in iedereen

Sommige versies van het verhaal *De vier heemskinderen* spelen zich af in de buurt van Maastricht. 'Het verhaal sluit naadloos aan op het festivalthema', zegt Frans Pollux. De schrijver kreeg carte blanche tijdens het opstellen van de vertelling. 'Ik hoefde niet bang te zijn dat ik het oorspronkelijke verhaal onrecht aandeed, er is namelijk niet één oorspronkelijk verhaal.' Het mooie vindt hij dat hij een nieuwe generatie kennis mag laten maken met dit eeuwenoude verhaal. De boodschap ervan is tijdloos, geeft Pollux aan: 'Het gevoel van wraak zit nog altijd diep in de mens. We proberen het zoveel mogelijk uit te sluiten, maar de drang naar vergelding na onrecht zal altijd blijven bestaan.' Het is daarom moeilijk om partij te kiezen in het verhaal. Wraak is een emotie waar iedereen mee kampt: 'De vraag of die emotie goed of slecht is, is moeilijk te beantwoorden. Hij kan je van God tot Immanuel Kant

*'Het gevoel van wraak zit nog altijd diep in de mens.
We proberen het zoveel mogelijk uit te sluiten,
maar de drang naar vergelding na onrecht
zal altijd blijven bestaan.'*

Frans Pollux

brengen. Deze wraakgevoelens worden in het verhaal uitgebeeld door Karel de Grote. Zijn wraakwens is begrijpelijk, hij verloor immers zijn zoon.' Pollux schotelte het publiek daarmee een dilemma voor: is er in dit verhaal wel een slechterik?

Gregoriaanse zang

Michel Sluysmans, artistiek leider van Toneelgroep Maastricht, regisseert het stuk. Het sprak hem meteen aan om het jeugdige publiek te confronteren met gregoriaanse zang: 'Dat staat nou niet bepaald bekend om z'n sexy imago, maar het past wel perfect bij het stuk', lacht Sluysmans. Een ander uitzonderlijk element in de voorstelling is de rol van beeldend kunstenaar Marie van Vollenhoven. Terwijl Pollux het verhaal vertelt, schildert en tekent zij ter plekke beelden uit het verhaal. Deze worden vervolgens geprojecteerd achter Pollux.

Gewelddadig sprookje

De voorstelling is voor kinderen vanaf zeven jaar, 'maar', voegt Sluysmans toe, 'volwassenen zullen het ook zeker kunnen waarderen.' Ondanks wreedheden – zoals dat afgehakte hoofd – is het verhaal absoluut kindvriendelijk. Sluysmans: 'Kinderen zijn best wat gewend door de films die ze zien of de games die ze spelen. Het is eigenlijk gewoon een gewelddadig sprookje.' Ook Frans Pollux vindt het verhaal geschikt voor kinderen. Dat baseert hij deels op het oordeel van zijn eigen kinderen; zij hadden de eer om het verhaal als eerste aan te horen. 'Ze gingen er helemaal in op. En zeker, het stuk met het afgehakte hoofd zorgde voor grote ogen.'

Aanjager van cultuur

Musica Sacra Maastricht heeft een aanjagende rol voor dit soort producties, ziet Sluysmans. Sterker nog: 'Zonder dit festival was het stuk er niet geweest', zegt hij. Ook Frans Pollux onderschrijft het belang van Musica Sacra: 'Het biedt een mooi podium voor beginnend en ervaren theatertalent.' Daarbij daagt deze klus hem uit om iets te doen wat hij nog niet eerder deed: zelf het theaterpodium

betreden. 'De programmacommissie van Musica Sacra liet weten een stuk met een verteller te willen. Zo ben ik in deze rol terechtgekomen.' Het bijzondere van dit festival vindt Pollux vooral de thematiek die eraan verbonden is. 'Vaak zie je uiteenlopende theaterstukken die sowieso al gemaakt werden. Deze productie is exclusief voor dit festival ontworpen en zal daarna op het repertoire blijven. En, het verhaal is herkenbaar voor het publiek, met wraakgevoelens worstelt iedereen van tijd tot tijd.'

do 19.30u | vr 19.30u | za 13.00u | za 15.00u

BORDENHAL

Familievoorstelling (7+)

De vier heemskinderen

Toneelgroep Maastricht | Schola Maastricht
Michel Sluysmans regie | **Frans Pollux** tekst
 en spel | **Marie van Vollenhoven** projecties |
Manny Dassen vormgeving

Gewelsteen met De vier heemskinderen, Grote Gracht 42 in Maastricht (1786, Rijksmonument)

